

Viacheslav Makedon
*Doctor of Economic Sciences, Full Professor,
Professor at the Department of International Economics and World Finance
Oles Honchar Dnipro National University*

Македон В.В.
*д.е.н., професор, професор кафедри міжнародної
економіки і світових фінансів
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-295-1-71>

ASSESSMENT OF THE IMPACT OF ACTIVE ENTREPRENEURIAL ACTIVITY ON THE LEVEL OF ECONOMIC WELL-BEING OF THE COUNTRY

ОЦІНКА ВПЛИВУ АКТИВНОЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РІВЕНЬ ЕКОНОМІЧНОГО ДОБРОБУТУ КРАЇНИ

Дослідники та політики широко визнають визначну роль підприємницької діяльності в національній економіці. Загалом підприємництво розглядається як ключовий механізм зростання зайнятості та продуктивності, що робить економіку більш конкурентоспроможною та інноваційною, а також сприяє соціальній інтеграції та рівним можливостям. Відповідно, багато країн створили інституційні рамкові умови для сприяння підприємництву серед своїх громадян, ґрунтуючись на твердій вірі в те, що підприємницька діяльність окремих осіб має масштабний вплив на економічні умови та соціальний розвиток нації. Дійсно, підприємці реалізують свої бізнес-ідеї шляхом створення нових підприємств, що призводить до значного внеску в національне виробництво, підвищення національної конкурентоспроможності і створення нових робочих місць. Крім того, підприємці комерціалізують інновації і, отже, виводять на ринок нові та вдосконалені продукти та послуги. Це може мати трансформаційний вплив на економічні та соціальні умови, можливо, на краще [5]. Незважаючи на очевидну важливість підприємництва для національних економік, все ще існує потреба у розумінні впливу підприємницької діяльності на суб'єктивне благополуччя націй.

На індивідуальному рівні підприємництво надає можливості для працевлаштування та можливості для підйому по соціальних сходах для тих, хто займається підприємництвом, навіть для тих, хто перебуває на нижньому рівні. Підприємництво також створює хороші умови для задоволення деяких основних психологічних потреб, особливо потреб у самовизначенні та автономії, що може пояснити, чому підприємці в середньому більш задоволені і здоровіші, ніж працівники. Вважається, що підприємці, які керуються можливостями, мають вищий рівень суб'єктивного благополуччя, ніж підприємці та працівники, які керуються необхідністю.

На ринковому рівні нові та молоді компанії допомагають задовольняти потреби ринку та створювати цінності як за допомогою інновацій, так і за допомогою імітації. Як інноваційне, так і імітаційне підприємництво є невід'ємною частиною конкурентних ринків, оскільки вони покращують існуючі продукти та послуги, знижують ціни на них, роблять їх доступнішими для споживачів і у відповідь підвищують рівень життя людей.

Нарешті, оскільки підприємницька діяльність часто має антициклічний характер, вона допомагає стабілізувати економіку під час економічного спаду. Частково це

пов'язано з тим, що економічні кризи йдуть рука об руку з високим рівнем безробіття, що штовхає людей до самозайнятості через необхідність. Однак не можна недооцінювати роль підприємництва, орієнтованого на можливості, під час економічного спаду, оскільки ці підприємницькі заходи можуть створювати робочі місця під час рецесії, а також забезпечувати необхідні продукти та послуги домогосподарствам, підприємствам та урядам [3].

Індивіди займаються підприємницькою діяльністю з однієї з двох причин: діяти за виявленою можливістю або через економічну необхідність. Ця мотивація залежить від таких детермінант, як індивідуальні характеристики підприємців, економічний контекст, у якому люди живуть і працюють та інституційне середовище. Оскільки мотивація людини стати підприємцем впливає на цілі, пов'язані з підприємницькою діяльністю, ефективність підприємства та суб'єктивне сприйняття благополуччя, важливо розрізняти підприємництво, кероване можливостями, і підприємництво, кероване необхідністю. За своєю суттю, підприємництво з можливістю пов'язане з покращенням характеристик роботи та збільшенням прибутку порівняно з наявною роботою. Тому не дивно, що підприємці, які працюють у сфері можливостей, мають високий рівень добробуту. Більше того, дослідження показали, що рівень суб'єктивного благополуччя серед підприємців, що працюють у сфері можливостей, вище середнього, цілком може пояснити позитивний зв'язок між загальною підприємницькою діяльністю та суб'єктивним благополуччям. Це може вказувати на те, що підприємці, які створюють можливості, а не підприємці з необхідності, можуть отримати вигоду від підприємницької діяльності з точки зору добробуту [4].

Крім того, підприємництво нових можливостей передбачає відкриття та використання невикористаних або недовикористаних ринкових можливостей. Використання можливостей призводить до постачання на ринок тих продуктів і послуг, які є особливо цінними для клієнтів, тим самим створюючи цінність для клієнтів і покращуючи якість їхнього життя. Такі підприємства створюють більше робочих місць і мають вищий потенціал зростання, ніж підприємства, зумовлені необхідністю. Фактично, вплив підприємництва на економічне зростання можна пояснити виключно підприємництвом можливостей, вказуючи на те, що підприємництво можливостей може відігравати набагато важливішу роль, ніж підприємництво необхідності, у створенні успішної економіки та поліпшення самопочуття.

Аналізуючи детермінанти суб'єктивного добробуту на національному рівні, тому важливо розрізняти підприємництво можливостей і підприємницьку необхідність, враховуючи, що зв'язок між підприємництвом і національним добробутом можна здебільшого або навіть повністю віднести до підприємництва можливостей.

Інновації займають важливе місце в літературі про підприємницьку діяльність. Теорії підприємництва припускають, що підприємництво сприяє економічному розвитку та соціальним змінам через інновації і що інновації мають вирішальне значення для використання можливостей, які виникають через зміни в навколишньому середовищі. Інноваційне підприємництво передбачає використання невикористаних можливостей. У більш вузькому значенні (як це визначено, наприклад, Global Entrepreneurship Monitor [GEM]), це означає впровадження нових продуктів або послуг на ринок. Однак у ширшому розумінні інновація включає в себе впровадження нових методів виробництва, впровадження різних ресурсів у виробництво, інноваційні способи ведення бізнесу та створення нових ринків. Лише менша частка підприємницької діяльності є справді інноваційною підприємницькою діяльністю. Природа інноваційного підприємництва також відрізняється між країнами відповідно до їх економічного розвитку. У країнах з високим рівнем доходу інноваційне підприємництво передбачає винахід нових продуктів і

комерціалізацію нових продуктів, тоді як у країнах з низьким рівнем доходу воно, як правило, більше обертається навколо вдосконалень [1, с. 135-136].

Дослідження показали, що інноваційне підприємництво має позитивний і значний вплив на економічне зростання. Дослідження також виявили, що нові успішні інноваційні підприємства найбільше створюють робочі місця. При цьому деякі дослідники припускають, що коротко- та середньострокові наслідки інноваційного підприємництва можуть відрізнятися від довгострокових наслідків. Позитивний вплив підприємництва на зростання зайнятості став очевидним лише через роки після першого вступу. Це свідчить про те, що багато позитивних ефектів інноваційного підприємництва виникають через кілька років після появи нової фірми [2, с. 149].

Оскільки нові та молоді інноваційні підприємства чинять конкурентний тиск на діючих компаній, щоб збільшити їхні інноваційні зусилля, такий конкурентний тиск може призвести до збільшення невизначеності та скорочення зайнятості, що, у свою чергу, може знизити суб'єктивне благополуччя, принаймні в короткостроковий. Однак у довгостроковій перспективі нові успішні інноваційні підприємства створюють робочі місця і сприяють зниженню безробіття. Інноваційні компанії також можуть створювати кращі робочі місця порівняно з іншими типами бізнес-підприємств і покращувати добробут людей завдяки доступу до кращих продуктів і послуг.

Отже ми можемо припустити, що роль, яку відіграє підприємницька діяльність, різна для країн на різних етапах економічного розвитку, крім того, інституції забезпечують всеосяжну структуру поведінки, яка сприяє не тільки відкриттю підприємницьких можливостей, але й їх використанню. Такі інституційні рамки відображаються у відмінностях у розвитку фірм у різних контекстах. Загалом можна зробити висновок, що різні комбінації факторів впливають на рівень і якість підприємницької діяльності в різних країнах, і ці моделі також впливають на характер зв'язку між рівнем підприємницької активності та рівнем суб'єктивне благополуччя на національному рівні. Отже, важливо враховувати та контролювати економічні та інституційні чинники при дослідженні цього зв'язку.

Література:

1. Проблеми та перспективи розвитку малого і середнього бізнесу : монографія / за ред. д-ра екон. наук, професора С. Д. Лучик ; Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ. Чернівці : Технодрук, 2021. 400 с.
2. Шевченко-Переполюкіна Р. І. Шляхи розвитку малого бізнесу в умовах COVID-19. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 49. С. 147-151.
3. Doran J. N., O'Connor M. The Role of Entrepreneurship in Stimulating Economic Growth in Developed and Developing Countries. *Cogent Economics & Finance*. 2018. № 6(1). DOI: <https://doi.org/10.1080/23322039.2018.1442093>.
4. Fang H., Chrisman J.J., Memili E., Wang M. Foreign venture presence and domestic entrepreneurship: A macro level study. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*. 2020. Vol. 68, n. 101240.
5. Gomes S., Ferreira J., Lopes J. M., and Farinha L. The Impacts of the Entrepreneurial Conditions on Economic Growth: Evidence from OECD Countries. *Economies*. 2022. № 10. P. 163. DOI: <https://doi.org/10.3390/economies10070163>.